

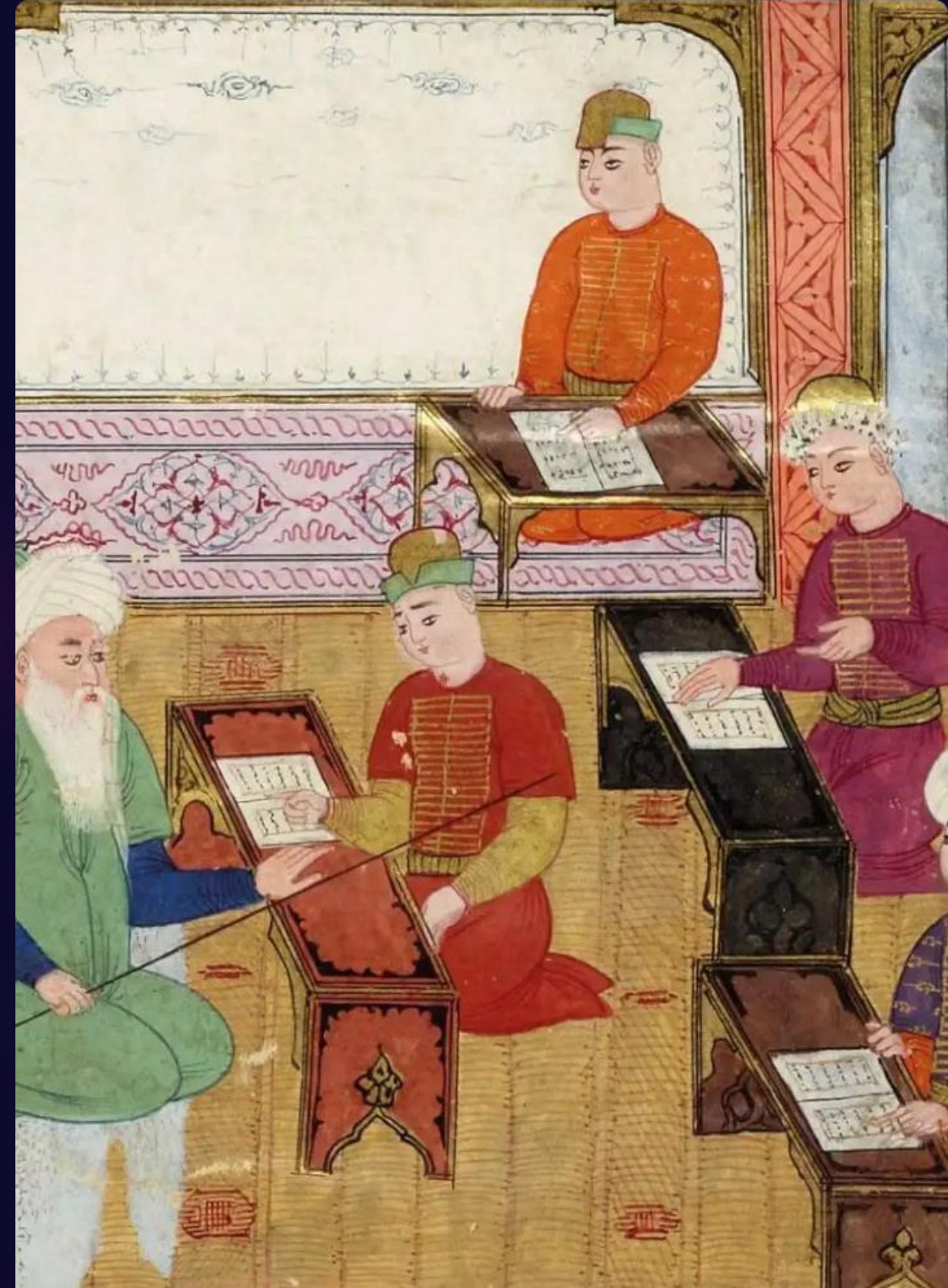
Enderun Mektebi

Enderun Mektebi, Osmanlı İmparatorluğu'nun en seçkin eğitim kurumlarından biri olarak bilinir. Bu muhteşem mimari yapı, Osmanlı devlet yönetiminde önemli bir rol oynamış ve pek çok başarılı devlet adamı yetiştirmiştir. Enderun Mektebi'nin tarihsel kökenleri, eğitim sistemi, yönetim yapısı ve mezunlarının başarıları hakkında derinlemesine göz atacağız.

Farsça bir sözcük olan Enderun kelime olarak iç, harem, iç kısım ve dâhili gibi anlamlara gelmektedir. Ancak Enderun Osmanlı tarihi için çok daha özel ve önemli bir anlama gelir. Her şeyden önce Topkapı Sarayı'nın iç kısmını ifade eden bu kavramın asıl önemi üstün zekâlılar ile üstün yeteneklilerin eğitim gördükleri ve Osmanlı devletinin mülkî, idarî, diplomatik ve askeri kadrolarının yetiştirildiği Saray okulu olmasından gelmektedir (Işık ve Güneş, 2017:3).

Enderun Mektebi devletin kudretini korumaya kabiliyetli Kapıkulu sınıfını yetiştirmek için kurulmuştu. Bu kuruluş Odalar halinde ve çeşitli kademelerde eğitim ve öğretim faaliyeti yürütüyordu. Talebeleri Acemi Oğlanlar arasından seçilen bu mekteb, Osmanlı eğitim sisteminin elit kadro eğitimi bölümünü meydana getiriyordu (Akkutay, 1984:25).

Bir batılı seyyah, Osmanlı eğitim sistemi ve Enderun Mektebi hakkında ideal devlet ve toplum tasavvurunun büyük ustası Platon'dan hareketle şöyle bir değerlendirmede bulunur: “Eflatun, eğer Osmanlıların tatbik etmekte oldukları eğitim sistemlerini görebilseydi ondan çok kuşkulanaçaktı. Hoşuna gitmeyen bazı noktalar istisna edilirse tasvip edeceği güzel taraflar şunlar olabilirdi: Ömür boyunca devam eden tahsil, ruh ve bedenin eşit derecede eğitimi, askerlik ve sivilliğin ayrılması (tam manasıyla olmasa bile) aile bağlarıyla ilişkisi kalmamış, nispeten bağımsız bir ordu, ferdin devlet idare sistemi tarafından sıkı bir murakabeye tâbi tutulması ve hepsinin üstünde hükümetin akıllı insanlar tarafından idare edilmesi. Bu, Osmanlı sisteminin temelini kuranların Eflatun'u yakından tanıyıp ta nımadıkları bilinen bir şey değildir. Fakat tatbikat sahasında Osmanlılar, Eflatun'un prensiplerine iyice yaklaşmışlardır. Hatta bazı hususlarda Eflatun'u da geçtiler” (Gündüz, 2016).

Enderun üç ana kısımdan meydana gelen Topkapı Sarayı'nın iç sarayı anlamına gelir. Padişah ve yakın çevresinin yaşadığı, devlet işlerinin görüldüğü yerdir. Devşirilen gençler burada eğitilmektedir. Enderun mektebi, -genel kabule göre- II. Murat devrinde kurulmuş ve Fatih Sultan Mehmed zamanında kurumsallaşmış 80-100 arasında yetenekli gencin sıkı bir şekilde yeni bir kimlik ve kişilik kazandığı yerdir. Burası, devletin merkez ve taşra, askerî ve mülkî personelini yetiştirmek üzere ırk ve din esası gözetilmeden liyakat, kültür ve disiplini merkeze alan felsefeye sahip eğitim merkezidir. Devşirildikten sonra İstanbul'a getirilen gençlerden en yeteneklileri belli süreçlerden geçtikten sonra Topkapı'daki Enderun'a ayrılırlardı. Enderun'un anlaşılabilmesi için öncelikle devşirme sistemine bakmak gerekir. Devşirme sisteminin esası da askerlik ve savaş esirleriyle ilgili bir meseledir (Kömür, 2010).

Tarihi Arka Plan

1

15. Yüzyıl

2. Murad zamanında kurulan Enderun Mektebi gerçek şahsiyetine Fatih Sultan Mehmed zamanında kavuşmuştur. Fatih Sultan Mehmed zamanında Enderun Mektebi yalnız bir devşirme mektebi olma hüviyetinden çıkarak, devletin korunması için gerekli mülki ve idari kadronun eğitime de yönelmiştir (Akkutay,1984:26).

2

16-17. Yüzyıllar

Enderun Mektebi, Kanuni Sultan Süleyman ve III. Murat dönemlerinde daha da gelişerek, Osmanlı İmparatorluğu'nun en seçkin eğitim kurumlarından biri haline gelmiştir. Buradan yetişen çok sayıda devlet adamı, komutan ve sanatçı, Osmanlı'nın altın çağına önemli katkılar sağlamıştır.

3

18-19. Yüzyıllar

Enderun Mektebi, 18. ve 19. yüzyıllarda da Osmanlı yönetiminde etkisini sürdürmüş, pek çok reform ve yenileşme hareketinde öncü rol oynamıştır. Tanzimat döneminde, kurumun yapısı ve müfredatı yeni koşullara uyarlanmış, okulun önemi daha da artmıştır.

ENDERUN MEKTEBİNİN ZAYIFLAMASI VE KAPANIŞI

Osmanlı Devletinde, 17. ve 18. Yüzyıllardan önce askeri sonra da siyasi alanda baş gösteren çözölme olgusu, etkisini Enderun Mektebinde de göstermiştir. Çünkü, artık savunma için silahla mücadele yanında diplomatik görüşmeler önem kazanmaya başlamıştır. Bu durum Osmanlı Devletinin askeri ve siyasi mektebi olan Enderun Mektebi üzerinde öğretim programından çok, idare etme tarzı bakımından önemli değişiklikler getirmiştir

Sultan' Abdölmecid (1839 - 1861) Dolmabahçe Sarayını yaptıırınca oraya taşındı. Bundan sonraki dönem Enderunn Mektebinin zayıflamaya başladığı dönem oldu. Mabeyn Enderundan ayrıldı. Enderun hizmetlilerinin gelişme imkanları kalmadı. Hırka-i Saadet ve Hazine-i Hümaylin görevleri Hazine Kethü-dasına bırakıldı. 2. Abdülhamid zamanında (1876 - 1909) ise Enderunn tamamen ihmal edilerek önemini kaybetti. Meşrutiyetle birlikte Enderun'un hiç önemi kalmadı

1 Temmuz 1909 tarihinde bir kararname, bir de talimatname yayınlanarak Enderun Mektebi lağvedilmiştir. Aynı zamanda Has Oda, Hazine Odası ve Seferli Koğuşları adları ve vazifeleriyle birlikte kaldırılmıştır.

1923 tarihinden sonra Topkapı Sarayı müze ve kütüphane haline getirilmiş, böylece bu kuruluşun beş asırlık tarihi rolüne son verilmiştir (Akkutay, 1984:28-29).

Devşirme ve Enderun'a Seçilme

"Devşirme" kavramı, toplama anlamına gelir. "Devşirme Kanunu", tebaadan olan Hristiyan çocuklarının Yeniçeri yapılmak üzere toplanmaları demektir. Fakat bu yalnızca Yeniçeriliğe de bağlı kalmamıştır. Toplanan çocukların bazıları yetiştirildikten sonra Saraya alınmıştır. Buradan da Kapıkulu Süvarisi Ocağına verilmişler ve bir kısmı da Sarayda yükselerek "Yeniçeri Ağası", "Beylerbeyi" ve "Vezir" olarak hizmete girmişlerdir (Akkutay, 1984:33).

Devşirme, İslam hukukuna göre savaş esirlerinin asker olarak istihdam edilmesi ya da ganimet olarak değerlendirilmesi hususunu düzenler. Buna göre, savaş esiri erkeklerin beşte biri devletin payına düşer. Bunlar devlet lehine savaşmak üzere asker yapılırlardır. Bunun yanında Osmanlı devleti Müslüman bir devlet olmasının yanında gayrimüslim toplulukların da devletiydi.

Gayrimüslim erkekler askere alınmaz ancak bunun yerine cizye verirlerdi. Ancak zamanla devlet asker ihtiyacını karşılamak üzere, cizye yerine gayrimüslimleri de doğrudan askere alma yoluna gitmiştir. Bu süreçte bedenen olduğu kadar zihnen de en yetenekli insanların devşirilmesi gözetilmiştir. Bunlar arasından özellikle zekâsı ve diğer bazı kabiliyetleri bakımından akranlarından ayrılanların devlet idaresinde görevlendirilmesi düşünülmüştür. Devletin önemli noktalarına getirilecek bu kişilerin hemen her bakımdan hususî bir eğitime tabi tutulması zaruriyetinden dolayı devşirme sisteminin bir uç birimi olarak Enderun Mektebi ortaya çıkmıştır (Gündüz, 2016:12-13).

Devşirme kanununa göre çocukların seçiminde son derece sıkı kurallar getirilmişti. Önceleri sadece gayrimüslim çocuklarından, asil bir aileye sahip, papaz oğulları, iki çocuktan sadece biri, ailede en sağlıklı, zeki, görünüşü düzgün, uzun boylu olanlar seçilirdi. Ailenin tek çocuğu, yetim ya da öksüzler, açgözlüler, bir meslek sahibi olanlar, Türkçe bilenler, daha önce İstanbul'a gelmiş olanlar, babası köy kethüdası olanlar, çoban çocukları, kel, fodul ve köse ve evli olanlar ise devşirilmezdi. Bosna halkı İslâm'ı toptan kabul ettikleri için onlara bir cemile olarak çocukları devşirilebilirdi. Arnavut, Boşnak, Sırp, Rum, Bulgar, Hırvat çocuklar tercih edilirken Türk, Kürt, Acem, Rus, Yahudi, Gürcü ve Çingene çocukları devşirilmezdi. İlk zamanlarda daha çok Balkanlardan ve gayrimüslimlerden çocuk devşirilirken, daha sonraları Anadolu'dan ve Müslümanlardan da çocuklar alınmaya başlandı.

Genellikle kırk haneden bir çocuk alınırken, bazen de ihtiyaca göre farklı uygulamalar olurdu. İstanbul'a getirilen çocuklar öncelikle sünnet ettirilir ve Türk ismi verildikten sonra eğitimleri için Enderun Mektebi'nin hazırlık safhası olan farklı saraylara gönderilirlerdi. Bu arada devşirmeler geçici bir süre "Türk'e verme" usulü adı altında, Türk köylülerinden birinin yanına verilerek dil, örf ve adet öğrenmesi sağlanırdı. "Türk'e verme" beş-sekiz sene kadar sürerdi. Bazı durumlarda da uygulanmazdı. Dönüşlerinde durumları kontrol edilir, Edirne Sarayı, İbrahim Paşa Sarayı ve Galata Sarayı'ndan birine acemi oğlan olarak kaydedilirdi (Gündüz, 2016:13).

Resim: Topkapı Sarayındaki Enderun'a gelmeden devşirilen gençlerin sıkı bir eğitimden geçirildiği üç saraydan biri: İbrahim Paşa Sarayı. Sultanahmet Camii karşısında bulunan bu saray bugün Türk İslam Eserleri Müzesi olarak hizmet veriyor

Eğitim Sistemi ve Müfredatı

Kapsamlı Müfredat

Enderun Mektebi'nde öğrenciler, sadece temel akademik dersler almaz, aynı zamanda edebiyat, sanat, müzik, felsefe, askerî stratejiler ve diplomasi gibi geniş bir yelpazedeki konularda da eğitim görürlerdi. Bu çok yönlü müfredat, öğrencilerin hem bilgi birikimini hem de liderlik becerilerini geliştirmelerine olanak sağlıyordu.

Disiplinli Eğitim

Okulun eğitim sistemi, katı bir disiplin anlayışına dayanıyordu. Öğrenciler, saray disiplinine uymaları ve üstlerine karşı mutlak sadakat göstermeleri beklenir, herhangi bir kurala uymama durumunda ise sert cezalarla karşılaşırldı. Bu sayede, öğrenciler Osmanlı yönetim geleneğine ve değerlerine derinlemesine bağlanırlardı.

Uzmanlaşma

Enderun'da eğitim alan öğrenciler, özel yetenekleri ve ilgileri doğrultusunda farklı dallarda uzmanlaşma fırsatı bulurdu. Kimi öğrenciler sanatsal alanlarda, kimileri ise askerî ve idari konularda kendilerini geliştirirlerdi. Bu sayede, her öğrenci kendi güçlü yönlerini ön plana çıkarabiliyordu.

Enderun müfredat programı kapsama giren öğretim alanlarını şu kümelere ayırabiliriz (Akkutay, 2004):

1. İslami bilimlerle ilgili öğretim alanları, Kuran, din dersleri, Arapça, gramer ve sentaksi, tefsir, fıkıh gibi öğretim dalları bu kümeye girmektedir.
2. Beşeri bilimler. Türkçe dil ve edebiyatı, Fars dili ve edebiyatı, tarih, matematik gibi bilgi ve bilim dalları giriyordu.
3. Güzel sanatlar denilebilecek kümeye ise sesli, çalgılı müzik, tezhib, hüsnühat gibi alanlardaki öğretimi kapsıyordu. Ayrıca bu konuları yeteneğe göre derinleşilen meslek öğretimi arasında da düşünmek gerekir. Bütün kayıt ve yazışmaların el yazısı ile yapıldığı o devirde "güzel yazı" değeri üstün tutulan becerilerden birisiydi. Bu konuda yetenek ve seçkinlik gösterenler hazine katipliklerine atanırdı.
4. Bu kümedeyse beden eğitimi, spor ve askerlik becerilerini belirtmek mümkündür. Çelik - çomak, güreş, ağırlık kaldırmak, cirit gibi etkinliklerin yanı başında binicilik, kılıç, gürz, mızrak ve öteki savaş araçlarının kullanılması da öğretilirdi. Bütün öğretim süresi boyunca beden güç ve yetenekleri açısından elverişli durumda olmaya özel bir önem verilirdi.
5. Meslek öğretimi alanındaysa öncelikle Seferli Odası çerçevesinde toplandığına değinilen "giyim, bakım ve hazırlığı, işlemecilik, deri işleri, inşaat" gibi alanlardaki öğretimin yanı başında bugünkü tıp ve eczacılık karşılığı sayılabilecek "çeşitli ilaç ve merhemlerin, kuvvet macunlarının hazırlanması" ve gerektiği yerlerde kullanılması da girerdi. Ayrıca yukarıda değinilen askeri ve sivil müzik de mehterhane ve meşkhane de öğretilirdi. Tezhib ve kuyumculuk gibi öğretileri de bu kümede belirtebiliriz. Birinci Selim ve Kanuni'nin bu program çerçevesinde usta kuyumcular durumuna geldiği belirtilmektedir.

Eğitimci ve Psikolog Jon Dewey'in “ Çocuğa Göre Eğitim İlkesi” şeklinde formüle ettiğı çağdaş eğitim modelinden yüzlerce yıl önce Osmanlı bu eğitim anlayışıyla Enderun'da eğitim vermiştir. Bu eğitimde öncelikli olan; yetenek, ilgi ve bireysel farklılık idi

- Enderun'da eğitim öğretim beş konu üzerinde temerküz etmekteydi:

Yukarıda sıralanan bu dersleri alanlarında uzman hocalar ve mesleğinin ehli olan üstatlar verirdi. Bu eğitim sistemi sayesinde mezunlar birçok alan hakkında gerekli temel bilgileri öğrenirken, kendi yeteneklerini ve ilgi alanlarını belirleyip o alanlarda uzmanlaşma imkânına da sahip olabiliyordu. Enderun'da akli(Türkçe, Arapça, Farsça, Edebiyat, Tarih) ve nakli (Kur'an-ı Kerim, Tefsir, Hadis, Fıkıh ve Kelam) bilimler okutulmaktaydı (Akyüz, 1994: 82). Beden eğitimi (ok ve cirit atma, ata binme ve güreş vb.) ve Sanat eğitimi (şiiir, musiki, hat, minyatür, cilt, resim vb.) de verilirdi (Işık ve Güneş, 2017:6-7).

Enderun, Küçük, Büyük oda, Doğancılar odası, Seferli odası, Kiler odası, Hazine odası ve Has Oda'dan oluşmaktaydı. Öğrenciler odaların alt basamağında öğretime başlar, üste doğru yükselirdi. Ancak başarılı olamayanlar Yeniçeri ocağına alınarak emekli oluncaya kadar askerlik görevi ile meşgul olurlardı (Türk, 1999: 61). Enderun'daki talebeler, giydikleri elbiseye göre “dolamalı” ve “kaftanlı” olmak üzere iki kısma ayrılırdı. Büyük ve küçük odadakilere “dolamalı”, diğer odadakilere “kaftanlı” denirdi.

- **Küçük ve Büyük Oda:** Enderun Mektebi'nin ilk iki kademesini oluşturlardı. Bu odalara acemi oğlanları mektebinden üstün başarı ile mezun olan gençler alınarak bunlar İslâm dini ve kültürü, Türkçe, Arapça ve Farsça dersleri görür, güreş, atlama, koşu, ok çekme gibi sporla ilgili eğitim yaparlardı. Büyük Oda'nın kadrosu yüz kişi, Küçük Oda'da öğrenim görenlerin sayısı altmış olsa da daha sonraki dönemlerde bu sayı artmıştır
- **Hane-i Bâzyân:** Enderun'un üçüncü basamağı olan Doğancılar odası padişahın av ve avcılık ile ilgili kuşlarına bakar ve bunlarla ilgili hizmetlerini yerine getirirlerdi. Sayıları aşağı yukarı kırk öğrenci olan bu kesimin başındaki ağalarına “doğancıbaşı” denirdi. Bu koğuş IV. Mehmet zamanında kaldırılmıştır.
- **Hane-i Seferli:**1635 tarihinde IV. Murad tarafından kurulan bu oda önceleri Enderun halkının çamaşırlarının yıkayıp düzenlerlerdi. Ancak daha sonra buradaki çalışmalar deri işleri, dokuma, tezhip, musiki(musikişinas, hânende, kemankeş), oyma ve kakma işlerine dönüştürülerek çeşitli meslek dallarında yetiştirilmelerine çalışılmıştır. Meşkhane denilen yerde klasik müzik öğretimi yapılırdı. Seferli Koğuşu'nda yüz kadar genç eğitim görür, bu koğuşta eğitim gören ve buradan çıkanlar sipahi bölüklerine gönderilirdi. Buradaki öğrencilerhem teorik hem de pratik eğitimi bir arada görürlerdi. Ağalarına “Saray kethüdası” denirdi (Işık ve Güneş, 2017:7).

Hâne-i Kiler:

Fâtih Sultan Mehmed zamanında kurulan Kilerci Koğuşu'nun âmiri “serkilârî-i hâssa” idi. Padişaha yemek servisi yapmak bu koğuşun göreviydi. Burada bulunan iç oğlanları hükümdarın ve Harem-i Hümayun'un ekmek, et, yemiş, tatlı, şerbet gibi her türlü yiyecek ve içecek ihtiyacını hazırlar ve muhafaza ederdi. Saray odaları ve mescitlerinin mumları da bu koğuş tarafından temin edilirdi. Sayıları otuz kadar olan Kilerci Koğuşu'nun gençleri buradan çıktığında Kapıkulu süvari bölüklerine görevlendirilirlerdi

Hazine Koğuşu:

Hazine koğuşunun âmiri hazinedar başı ve hazine kethüdası idi. Sarayın en nüfuzlu görevlilerinden olan Hazinedar başı sarayda hizmet gören ve sayıları iki bine varan “ehl-i hiref” denilen saray sanatkârlarının hem başındaki kişi hem de Enderun hazinesi ve saraya ait mücevherat ve kıymetli eşyanın korunmasından da sorumlu kişiydi. Bu koğuşun mevcudu zaman zaman yüz elli kişiye varmıştır. Hazine Koğuşundan çıkan gençler kapıkulu süvari bölüklerine, müteferrikalığa ve çaşnigîrlik görevlerine atanırlardı

Has Oda:

Enderun'un en yüksek, en son ve en seçkin kademesi olan bu oda Fatih Sultan Mehmed'in emriyle kurulmuştur. Bu odaya devam eden öğrenciler çağın en iyi eğitim ve öğretimini görerek yöneticilik konusunda çok iyi bir şekilde yetişirlerdi. Has odanın mevcudu kırk öğrenci civarında idi. Has Oda'nın dört meşhur zabiti olan has odabaşı, silâhtar, çuhadar, rikâbdar sadece has odabaşının padişah huzuruna çıkma yetkisi olduğu Fâtih Kanunnâmesi'nde belirtilmiştir. Bu odada eğitim görenlerin başlıca görevleri arasında Hırka-i Saadet odasını temizlemek, mukaddes emanetleri muhafaza etmek, kandil gecelerinde öd ağacı yakmak ve gül suyu dökmek bulunmaktaydı. Hünkâr müezzini, sır kâtibi, sarıkçı başı, başçavuş gibi padişahın hususi hizmetinde bulunanlar da genellikle bu odadan seçilirdi Hareme bitişik Mâbeyn denilen odada bulunan Has odalılardan çıkma olduğunda bunlar kıdem durumlarına göre önemli görevlere tayin edilirdi (Işık ve Güneş 8)

Enderun Mektebindeki öğretime örnek olmak üzere, Topkapı Sarayı Arşivi Müzesinde bulunan, Enderun Mektebine ait ders cetveli;

Doksan iki Sene-i Hicriyye Tedrisiyyesi Mebde'-i Olan Şehr-i Şevl-i Şerifin Sekizinci Gününden İtibaren Doksan üç Senesi Şa'bânına Kadar Enderûn-i Hümâyûnun Mekteb-i Münîfinde Mevcud Şâkirdânın Sınıflarıyla Tedris Olunacak Ulûm ve Fünûnun Eyyâm ve Envâ'ını Mübeyyin Cedveldir.

Senede	Haftada	Mekteb-i İbtidaiye		Mülâhazât	Aded-i Şâkirdân 38
180	6	Kur'ân	Hafız Muhammed Efendi ve Rıza Efendi	Ta'lim-i Kur'an-ı ve Tecvid okutturulacaktır. İlm-i Hâl ve Dürri Yektâ okutturulacaktır. Risâle-i Ahlâk okunduktan sonra Vezâif-i Etfâl okutturulacaktır.	
108	3	Ulûm-i Diniyye	Hacı Muhammed Efendi		
72	2	Resâil-i Türkiye	Osman Efendi		
36	1	Ta'lim-i Sûlûs	Ali Râsım Efendi		
		Mekteb-i Edebîyye			

Senede	Haftada	Birinci Sene Dersleri			Aded-i Şakırdân 51
180	5	Ulûm-ı Diniyye	Ahmed Efendi	Dürr-i Yektâ okunacak ve Mesall-ı Esasiye ezberletdirilecektir. Med- hal-ı Kavâid okunacaktır.	
180	5	Kavâid-i Türkiye			
36	1	Hatt-ı Sülûs	Ali Râsım Efendi		
Senede	Haftada	İkinci Sene Dersleri			Aded-i Şakırdân 23
108	3	Arabi Sarf	Ahmed Agâh Efendi	Maksûdun ikmalile Sarf-ı Cedidin ehemmiyetli cüzleri.	
72	2	Fârisi			
72	2	Târih-i Enbiyâ'			
36	1	Hesâb	Hacı Mahmûd Efendi	Kavâid ve Nasâyih-i Fârisiyye.	
36	1	Coğrafya			
36	1	Resim	Hacı Mahmûd Efendi	Kıyas	
36	1	Hatt-ı Sülûs	Ali Râsım Efendi	A'mâl-ı Erbaa Küre-i Musattaha	
36	1	Hatt-ı Rıka'	Rıza Efendi ve Muhammed Efendi	Kurşun Kalem	

Senede	Haftada	Üçüncü Sene Dersleri			Aded-i Şakirdân 24
108	3	Arabi	Hafız Lâtîf Efendi	Avâmil ve Edebîyyât-ı Türkiyyeden Mî'yâru'l- Kelâm	
72	2	Fârisî		Gül-İstân	
72	2	Târîh-i Osmânî		Fezleke	
36	1	Hesâb	Hacı Mahmûd Efendi	A'mâl-i Erbaa	
36	1	Coğrafya		Küre-i Musattaha	
36	1	Resim	Hacı Mahmûd Efendi	Kurşun Kalem	
36	1	Hatt-ı Sülûs	Ali Râsım Efendi		
36	1	Hatt-ı Rika'	Rızâ Efendi ve Muhammed Efendi		

Senede	Haftada	Dördüncü Sene Dersleri			Aded-i Şakirdân 17
108	3	Arabi	Hacı Râsım Efendi	İzhar Dersi okunacaktır.	
72	2	Fârisi		Gül-İstâna devam olunacaktır.	
72	2	Târih	Mustafâ Efendi	Umûmî	
36	1	Hesâb	Hacı Mahmûd Efendi	Kûsûrât-ı Âdiyye ve A'sâriyye ve A'dâd-ı Mûrekkebe	
36	1	Coğrafya		Kıtaât-ı Hamse	
36	1	Resim	Hacı Mahmûd Efendi	Boyalı Resim Mücessem ve İşârât-ı Mevzûa	
36	1	İmlâ Dersi	Hacı Şeref Efendi		
36	1	Hatt-ı Sülûs	Ali Râsım Efendi		
36	1	Hatt-ı Rika'	Rıza Efendi ve Muhammed Efendi		

Senede	Haftada	Beşinci Sene Dersleri			Aded-i Şakirdân 7
108	3	Edebiyyât-ı Türkiye	Mustafa Efendi	Kavâid-i Osmâniyye ve Mi'yâru'l-Kelâm okunacak ve İmlâ ve Terceme Usûlû	
72	2	Fârisî			
72	2	Târih			
36	1	İnşâ	Hacı Şeref Efendi	Bûstân	
36	1	Hesâb	Hacı Mahmûd Efendi	Umûmî	
36	1	Hendese		Müsevvedâd kaleme alınacaktır.	
36	1	Resim	Hacı Mahmûd Efendi	Tekmil ve Usûl Defteri ve Evzân ve Ekyâl gösterilecektir.	
36	1	Hatt-ı Sülûs	Ali Râsım Efendi	Elvân boya ile Resm-i Mûcessem.	
36	1	Hattı- Rika'	Rızâ Efendi ve Muhammed Efendi		

Cem'an yekûn
160

20 R. Evvel 1922 E-d-dâi Mustafâ

Belge : 12.

Yönetim Yapısı

Saraya Bağlılık

Enderun Mektebi, doğrudan Osmanlı sarayına bağlıydı ve padişahın gözetimi altındaydı. Okul yönetimi, sarayın üst düzey bürokratları tarafından sağlanırdı. Bu sayede Enderun öğrencileri, devlet yönetiminde üst kademelere yükselme şansı elde ederlerdi.

Katı Hiyerarşi

Enderun Mektebi, çok katı bir hiyerarşik yapıya sahipti. Öğrenciler, sıkı bir eğitim programından geçer, üstlerine karşı mutlak itaat sergilerler ve kademeli olarak yükselebilirlerdi. Bu hiyerarşik yapı, Osmanlı yönetim geleneğinin de bir yansımasıydı.

Özel Koşullar

Enderun Mektebi'ne kabul edilen öğrenciler, özel birtakım koşullara uyması gerekirdi. Bunlar arasında Müslüman olma, Osmanlı tebaasından olma ve belirli bir yaştan küçük olma gibi şartlar yer alırdı. Bu şartlar, okulun seçkinliğini ve özel statüsünü korumayı amaçlıyordu.

Sıkı Disiplin

Enderun Mektebi'nde öğrenciler, saray disiplinine uygun bir şekilde yetiştirilirdi. Okul içerisinde katı kurallar ve cezalar uygulanır, öğrencilerin itaatkâr ve sadık bireyler olmaları beklentisi vardı. Bu sayede Osmanlı yönetim geleneği kendini sürekli yenileyebiliyordu.

Öğrenci Profili

1 Seçkin Öğrenciler

Enderun Mektebi'ne kabul edilen öğrenciler, Osmanlı İmparatorluğu'nun en seçkin ve yetenekli gençleriydi. Okula alınmak için katı bir seçim süreci uygulanır, sadece en başarılı ve üstün nitelikli adaylar tercih edilirdi.

3 Yaş Sınırı

Enderun Mektebi'ne genellikle 10-12 yaşları arasındaki çocuklar kabul edilirdi. Bu yaş grubundaki öğrenciler, Osmanlı saray kültürüne ve değerlerine daha kolay uyum sağlayabilir, çok yönlü eğitimlerini başarıyla tamamlayabilirlerdi.

2 Farklı Etnik Kökenleri

Enderun Mektebi'nde okuyan öğrenciler, Osmanlı İmparatorluğu'nun çok uluslu yapısını yansıtırdı. Okulda Türkler, Rumlar, Ermeniler, Arnavutlar ve daha pek çok etnik gruptan öğrenciler bir arada eğitim görürdü.

4 Prestijli Mezunlar

Enderun Mektebi'nden mezun olan öğrenciler, Osmanlı yönetiminde üst düzey görevlere gelirlerdi. Devlet adamları, sadrazamlar, komutanlar, sanatçılar gibi pek çok önemli isim, bu okuldan yetişmişti.

Mezunların Başarıları

Devlet Adamları

Enderun Mektebi mezunları arasında pek çok başarılı devlet adamı, sadrazam ve vezir bulunmaktadır. Bunlar arasında Rüstem Paşa, Sokullu Mehmet Paşa ve Köprülü Mehmet Paşa gibi isimler öne çıkmaktadır.

Askeri Komutanlar

Okuldan yetişen mezunlar arasında önde gelen askeri komutanlar da yer almaktadır. Kanuni Sultan Süleyman'ın başkumandanı Pargalı İbrahim Paşa, Osmanlı tarihinin en ünlü komutanlarından biridir.

Sanatçılar

Enderun Mektebi, sanat ve kültür alanında da önemli katkılar sağlamıştır. Nakkaş Osman, hat sanatçısı Mustafa Râkım Efendi ve besteci İtri gibi önemli sanatçılar bu okuldan yetişmiştir.

Bilim İnsanları

Mezunları arasında önemli bilim insanları da bulunmaktadır. Matematikçi Takiyüddin, hekim Şerafeddin Sabuncuoğlu ve tarihçi Mustafa Âli Efendi, Enderun'un yetişmiş değerli şahsiyetleridir.

Enderun Mektebi'nin Önemi

1

Osmanlı İdaresine Katkı

Enderun Mektebi, Osmanlı yönetiminin ihtiyaç duyduğu nitelikli liderler ve yöneticiler yetiştirerek, imparatorluğun yükselişine büyük katkı sağlamıştır.

2

Çok Yönlü Eğitim

Okulun kapsamlı müfredatı, öğrencilerin hem entelektüel hem de pratik becerilerini geliştirmelerini sağlamıştır.

3

Kültürel Çeşitlilik

Farklı etnik kökenlerden öğrencilerin bir arada eğitim görmesi, Osmanlı İmparatorluğu'nun çok uluslu yapısını yansıtmıştır.

4

Devlet Geleneği Aktarımı

Enderun, Osmanlı yönetim geleneğini ve değerlerini kuşaktan kuşağa aktararak, devletin sürekliliğine katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- Gündüz, M. (2016). “Enderun Mektebi ve Osmanlı’da “Üstün Yeteneklilerin Eğitimi”. *Eğitime Bakış Eğitim Öğretim ve Bilim Dergisi* Yıl: 12 / Sayı: 37 Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2016, Eğitim-Bir-Sen
- Kılıç, C. (2021). *Enderun Mektebi ve Üstün Zekalı Çocukların Eğitimi*. Vadi Matbaacılık, Yenişehir / Ankara
- Akkutay, Ü. (1984). *Enderun Mektebi*. Gazi Üniversitesi Basın Yayın Basımevi: Ankara
- Işık, A. ve Güneş, E. (2017). “Türk Tarihinde Özel Yeteneklilerin Eğitimi: Osmanlı Enderun Mektebi”. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, Aralık, 4(3), 1-13.
- Kılınç, M. (2012). *Türkiye’de Mesleki Teknik Eğitimi Şekillendiren Eğitim Kurumlarından Ahilik, Gedik, Lonca, Enderun Mektebi’nin Tarihi Gelişimleri*. e-Journal of New World Sciences Academy: Ankara
- Kömür, E. (2010). *Osmanlı Devleti Enderun Mektebi’nde Eğitim Sistemi Ve Türk Eğitim Sistemine Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi: İstanbul
- Akkutay, Ü. (2004). “Osmanlı Eğitim Sisteminde Enderun Mektebi”. *Osmanlı Ansiklopedisi*. Yeni Türkiye Yayınları, Cilt:5.